

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 11. julija 2019*

„Predhodno odločanje – Prevoz – Skupna pravila glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov – Uredba (ES) št. 261/2004 – Člen 5(1)(c) – Člen 7(1) – Pravica do odškodnine – Vmesni let za zvezo – Let, sestavljen iz dveh letov, ki ju opravita različna letalska prevoznika – Velika zamuda, nastala pri drugem letu, ki je imel izhodiščni in namembni kraj zunaj Evropske unije ter ki ga je opravil letalski prevoznik s sedežem v tretji državi“

V zadevi C-502/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi, Češka republika) z odločbo z dne 17. maja 2018, ki je na Sodišče prispela 30. julija 2018, v postopku

CS in drugi

proti

České aerolinie a.s.,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi K. Jürimäe, predsednica senata, D. Šváby (poročevalec) in S. Rodin, sodnika,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za CS in druge R. Jehne, advokát,
- za České aerolinie a.s. J. Horník, advokát,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Garofolijem, avvocato dello Stato,
- za Evropsko komisijo P. Němečková in N. Yerrell, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: češčina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(5) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo CS in drugimi (v nadaljevanju: zadevni potniki) ter družbo České aerolinie a.s., letalskim prevoznikom, ker navedena družba tem potnikom, katerih vmesni let za zvezo je imel ob prihodu veliko zamudo, ni izplačala odškodnine.

Pravni okvir

- 3 Člen 2(b) in (c) Uredbe št. 261/2004 določa:

„V tej uredbi:

[...]

- (b) ‚dejanski letalski prevoznik‘ pomeni letalskega prevoznika, ki opravi ali namerava opraviti let na podlagi pogodbe s potnikom ali v imenu druge, pravne ali fizične osebe, ki ima s tem potnikom sklenjeno pogodbo;
- (c) ‚letalski prevoznik Skupnosti‘ pomeni letalskega prevoznika z veljavno operativno licenco, ki jo izda država članica v skladu z določbami Uredbe Sveta (EGS) št. 2407/92 z dne 23. julija 1992 o licenciranju letalskih prevoznikov [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 2, str. 3)]“.

- 4 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavkih 1 in 5 določa:

„1. Ta uredba se uporablja za:

- (a) potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja;

[...]

5. Ta uredba se uporablja za vse [dejanske] letalske prevoznike, ki opravljajo prevoze potnikov, zajetih v odstavkih 1 in 2. Kadar obveznosti iz te uredbe izvajajo dejanski letalski prevoznik, ki ni sklenil pogodbe s potnikom, se šteje, da jih opravlja v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom.“

- 5 Člen 5(1)(c) navedene uredbe določa:

„V primeru odpovedi leta:

[...]

- (c) imajo zadevni potniki pravico do odškodnine, ki jim jo mora plačati dejanski letalski prevoznik v skladu s členom 7, razen če:
 - (i) so o odpovedi obveščeni najmanj dva tedna pred odhodom po voznem redu; ali

- (ii) so o odpovedi obveščeni dva tedna do sedem dni pred odhodom po voznem redu in jim je ponujena sprememba poti, ki jim zagotavlja odhod največ dve uri pred odhodom po voznem redu in prihod v njihov končni namembni kraj manj kot štiri ure po prihodu po voznem redu; ali
- (iii) so o odpovedi obveščeni manj kot sedem dni pred odhodom po voznem redu in jim je ponujena sprememba poti, ki jim zagotavlja odhod največ eno uro pred odhodom po voznem redu in prihod v njihov končni namembni kraj manj kot dve uri po prihodu po voznem redu.“

6 Člen 7(1) iste uredbe določa:

„Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:

[...]

(c) 600 EUR za lete, ki niso zajeti v točkah (a) ali (b).

[...]“

7 Člen 13 Uredbe št. 261/2004 določa:

„Kadar dejanski letalski prevoznik plača odškodnino ali izpolni druge obveznosti, ki so mu naložene na podlagi te uredbe, se nobena določba te uredbe ne sme razlagati kot omejevalna za njegovo pravico, da zahteva odškodnino od vsake osebe, vključno tretjih oseb, v skladu z veljavno zakonodajo. Zlasti ta uredba nikakor ne omejuje pravico dejanskega letalskega prevoznika, da zahteva povračilo stroškov od organizatorja potovanja ali druge osebe, s katero ima dejanski letalski prevoznik sklenjeno pogodbo. Prav tako se nobena določba te uredbe ne sme razlagati kot omejevalna za pravico organizatorja potovanja ali tretje osebe, razen potnika, s katerimi je dejanski letalski prevoznik sklenil pogodbo, da zahteva povračilo stroškov ali odškodnino od dejanskega letalskega prevoznika v skladu z veljavnimi zakoni.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 8 Vsak od 11 zadevnih potnikov je pri družbi České aerolinie opravil rezervacijo za let iz Prage (Češka republika) v Bangkok (Tajska) prek Abu Dabija (Združeni arabski emirati).
- 9 Prvi let tega vmesnega leta za zvezo iz Prage v Abu Dabi, ki ga je opravila družba České aerolinie, je bil opravljen v skladu z načrtom leta in je pravočasno prispel v namembni kraj. Drugi let iz Abu Dabija v Bangkok, ki ga je v okviru dogovora o letih pod skupno oznako opravila družba Etihad Airways, ki ni „letalski prevoznik Skupnosti“ v smislu člena 2(c) Uredbe št. 261/2004, pa je imel pri prihodu 488-minutno zamudo.
- 10 Ker družba České aerolinie zadevnim potnikom ni želela plačati odškodnine, določene v členu 7(1)(c) Uredbe št. 261/2004, so ti zadevo predložili češkemu sodišču, ki je na prvi stopnji pristojno za odločanje o tožbi proti temu letalskemu prevozniku. To sodišče je njihovemu odškodninskemu zahtevku ugodilo in pri tem med drugim ugotovilo, da bi bila družba České aerolinie, čeprav ni opravila leta, ki je imel veliko zamudo, lahko obvezana plačati navedeno odškodnino na podlagi člena 3(5), zadnji stavek, Uredbe št. 261/2004.
- 11 To odločbo je v pritožbenem postopku potrdilo predložitveno sodišče, Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi, Češka republika). V odločbi z dne 26. aprila 2016 je med drugim presodilo, da ni potrebno, da se pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 267 PDEU, saj je mogoče razlago člena 3(5) Uredbe št. 261/2004 jasno izpeljati iz besedila te uredbe in iz

sodbe z dne 28. februarja 2013, Folkerts (C-11/11, EU:C:2013:106). V zvezi s tem je predložitveno sodišče menilo, da iz te določbe izhaja, da je družba České aerolinie neposredno odgovorna za škodo, ki je zadevnim potnikom nastala zaradi zamude dela vmesnega leta za zvezo, ki ga je opravila družba Etihad Airways, saj je sestavni del pravnega instituta zastopanja to, da zastopani neposredno odgovarja za dejanja zastopnika. Poleg tega je predložitveno sodišče menilo, da je ta razlaga navedene uredbe prav tako v celoti upoštevana za dejansko stanje, ki ga obravnava, in pravična, ker odgovornost pogodbenega letalskega prevoznika izvira iz pogodbe in letalskega prevoznika ni mogoče oprostiti odgovornosti zato, ker je del leta, ki je imel zamudo, izvedla druga stranka, saj naj bi bil tak položaj enak kot v primeru katere koli oblike podizvajanja.

- 12 Vendar je Ústavní soud (ustavno sodišče, Češka) to odločbo z odločbo z dne 31. oktobra 2017 razveljavilo. Ústavní soud (ustavno sodišče) je predložitvenemu sodišču naložilo, naj preuči trditve družbe České aerolinie, v katerih se je ta družba sklicevala na odločbo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), s katero je to sodišče v podobnem okviru menilo, da odgovornosti pogodbenega letalskega prevoznika ni mogoče vzpostaviti, če ta ni dejanski letalski prevoznik.
- 13 Predložitveno sodišče pri obravnavi zadeve, ki mu jo je v ponovno razsojanje vrnilo Ústavní soud (ustavno sodišče), ugotavlja, da je odškodninski tožbi zadevnih potnikov mogoče ugoditi le, če je mogoče pogodbenega letalskega prevoznika, v obravnavanem primeru družbo České aerolinie, šteti za odgovornega za veliko zamudo pri prihodu leta, ki ga je zunaj Evropske unije opravil letalski prevoznik, ki ima tudi sam sedež zunaj Unije, in sicer družba Etihad Airways. Temu v prid naj bi govorila zahteva po visoki ravni varstva potnikov, zlasti kadar gre, kot v obravnavanem primeru, za vmesni let za zvezo, v okviru katerega en let opravi letalski prevoznik – ki ni letalski prevoznik Skupnosti – zunaj Unije, kar povzroči, da se Uredba št. 261/2004 ne uporabi. Temu pa naj bi nasprotovalo dejstvo, da ta uredba določa, da je tisti, ki je obvezan plačati odškodnino iz njenega člena 7(1)(c), dejanski letalski prevoznik, kar naj bi potrjevala sodna praksa Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče).
- 14 V teh okoliščinah je Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali mora prevoznik Skupnosti potnikom plačati odškodnino v skladu s členom 3(5), drugi stavek, Uredbe [št. 261/2004], če je prevoznik Skupnosti kot pogodbeni letalski prevoznik izvedel prvi del leta s postankom na letališču v tretji državi, iz katere je v skladu s pogodbo o letih pod isto oznako letalski prevoznik, ki ni letalski prevoznik Skupnosti, izvedel drugi del leta, pri čemer je prišlo do več kot triurne zamude pri prihodu na letališče v končnem namembnem kraju, ki je nastala izključno v drugem delu leta?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(1)(c) in člen 7(1) Uredbe št. 261/2004 v povezavi s členom 3(5) te uredbe razlagati tako, da lahko potnik, ki je – v okviru vmesnega leta za zvezo, ki ga sestavljata dva leta in ki je predmet enotne rezervacije, z odhodom z letališča na ozemlju države članice v namembno letališče, ki je v tretji državi, prek letališča druge tretje države – v končnem namembnem kraju utrpel zamudo treh ur ali več, ki je nastala pri drugem letu, ki ga je v okviru dogovora o letih pod skupno oznako opravil letalski prevoznik s sedežem v tretji državi, vložiti odškodninsko tožbo na podlagi te uredbe proti letalskemu prevozniku Skupnosti, ki je opravil prvi let.
- 16 Najprej je treba opozoriti, prvič, da vmesni let za zvezo z enim ali več prestopi, ki je bil predmet enotne rezervacije, pomeni celoto za pravico potnikov do odškodnine iz Uredbe št. 261/2004 (glej v tem smislu sodbo z dne 31. maja 2018, Wegener, C-537/17, EU:C:2018:361, točki 18 in 19 ter navedena sodna

praksa), kar pomeni, da se uporaba Uredbe št. 261/2004 presoja glede na izhodiščni kraj odhoda in končni namembni kraj tega leta (glej v tem smislu sodbo z dne 31. maja 2018, Wegener, C-537/17, EU:C:2018:361, točka 25).

- 17 V skladu s členom 3(1)(a) Uredbe št. 261/2004 se ta uredba med drugim uporablja za potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja.
- 18 Vmesni let za zvezo, kot je ta iz postopka v glavni stvari, iz Prage v Bangkok prek Abu Dabija, ki je bil opravljen z letališča na ozemlju države članice, torej spada na področje uporabe Uredbe št. 261/2004.
- 19 Drugič, Sodišče je presodilo, da je treba za potnike, katerih leti so imeli zamudo, šteti, da so upravičeni do odškodnine iz člena 5(1)(c) Uredbe št. 261/2004 v povezavi s členom 7(1) te uredbe, če v končni namembni kraj prispejo z najmanj triurno zamudo (glej v tem smislu sodbi z dne 19. novembra 2009, Sturgeon in drugi, C-402/07 in C-432/07, EU:C:2009:716, točka 61, ter z dne 23. oktobra 2012, Nelson in drugi, C-581/10 in C-629/10, EU:C:2012:657, točka 38).
- 20 Glede tega, kdo je obvezan plačati odškodnino v primeru velike zamude ob prihodu vmesnega leta za zvezo, kot je ta iz postopka v glavni stvari, je iz besedila člena 5(1)(c) in člena 5(3) Uredbe št. 261/2004 razvidno, da gre lahko le za „dejanskega letalskega prevoznika“ v smislu člena 2(b) te uredbe.
- 21 Zato je treba ugotoviti, ali v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, letalski prevoznik, kot je družba České aerolinie, spada pod to opredelitev.
- 22 V skladu s členom 2(b) Uredbe št. 261/2004 „dejanski letalski prevoznik“ pomeni „letalskega prevoznika, ki opravi ali namerava opraviti let na podlagi pogodbe s potnikom ali v imenu druge, pravne ali fizične osebe, ki ima s tem potnikom sklenjeno pogodbo“.
- 23 Ta opredelitev tako določa dva kumulativna pogoja za to, da je mogoče letalskega prevoznika opredeliti kot „dejanskega letalskega prevoznika“, ki se nanašata po eni strani na izvedbo zadevnega leta in po drugi strani na obstoj pogodbe, sklenjene s potnikom (sodba z dne 4. julija 2018, Wirth in drugi, C-532/17, EU:C:2018:527, točka 18).
- 24 V obravnavanem primeru in kot je razvidno iz predložitvene odločbe, ni sporno, da je družba České aerolinie dejansko opravila let na podlagi prevozne pogodbe z zadevnimi potniki.
- 25 Zato je treba to družbo opredeliti kot „dejanskega letalskega prevoznika“ in je torej ob upoštevanju člena 5(3) Uredbe št. 261/2004 obvezana plačati odškodnino, določeno v členu 5(1)(c) in členu 7(1) te uredbe.
- 26 Take ugotovitve ne more omajati dejstvo, na katero se je družba České aerolinie sklicevala v pisnem stališču, da zamuda, ki so jo utrpeli potniki iz postopka v glavni stvari, ni nastala pri prvem letu vmesnega leta za zvezo, ki ga je opravil ta letalski prevoznik, temveč pri drugem letu tega vmesnega leta za zvezo, ki ga je opravil drug letalski prevoznik.
- 27 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da je treba – kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 16 te sodbe – vmesne lete za zvezo z enim ali več prestopi, ki so predmet enotne rezervacije, šteti za eno enoto, kar pomeni, da se v okviru teh letov dejanski letalski prevoznik, ki je opravil prvi let, ne more skrivati za slabo izvedbo nadaljnjega leta, ki ga je opravil drug letalski prevoznik.
- 28 Dalje, člen 3(5), drugi stavek, Uredbe št. 261/2004 določa, da se, kadar obveznosti iz te uredbe izvaja dejanski letalski prevoznik, ki ni sklenil pogodbe s potnikom, šteje, da jih opravlja v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom.

- 29 Tako v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem v okviru vmesnega leta za zvezo, ki ga sestavljata dva leta in ki je predmet enotne rezervacije, drugi let v okviru dogovora o letih pod skupno oznako opravi dejanski letalski prevoznik s sedežem v tretji državi, ki ni dejanski letalski prevoznik, ki je z zadevnimi potniki sklenil prevozno pogodbo in opravil prvi let, zadnjenavedeni letalski prevoznik ohrani pogodbeno povezavo s potniki, in sicer tudi v okviru izvedbe drugega leta.
- 30 Poleg tega je tudi cilj zagotavljanja visoke ravni varstva potnikov, naveden v uvodni izjavi 1 Uredbe št. 261/2004, takšen, da podpira sklep, da je v primeru vmesnega leta za zvezo, ki je predmet enotne rezervacije in ki je bil opravljen v okviru dogovora o letih pod skupno oznako, dejanski letalski prevoznik, ki je opravil prvi let, obvezan plačati odškodnino tudi v primeru zamude, nastale pri drugem letu, ki ga je opravil drug letalski prevoznik. Taka rešitev namreč zagotavlja, da bodo prepeljani potniki prejeli odškodnino od dejanskega letalskega prevoznika, ki je z njimi sklenil prevozno pogodbo, ne da bi bilo treba pri tem upoštevati dogovore, ki jih je ta letalski prevoznik sklenil glede izvedbe drugega leta v okviru vmesnega leta za zvezo.
- 31 Nazadnje je treba opozoriti, da v skladu s členom 13 Uredbe št. 261/2004 obveznosti, ki jih dejanski letalski prevoznik izpolni v skladu s to uredbo, ne vplivajo na njegovo pravico, da v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja, zahteva odškodnino od katere koli osebe, ki je povzročila, da ta prevoznik ni izpolnil svojih obveznosti, vključno s tretjimi osebami (sodba z dne 11. maja 2017, Krijgsman, C-302/16, EU:C:2017:359, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 32 Zato še zlasti glede vmesnega leta za zvezo, ki je predmet enotne rezervacije in ki je bil opravljen v okviru dogovora o letih pod skupno oznako, velja, da bo moral po potrebi dejanski letalski prevoznik, ki je moral plačati odškodnino, določeno z Uredbo št. 261/2004, zaradi velike zamude pri letu, ki ga ni sam opravil, zahtevati povračilo teh stroškov od dejanskega letalskega prevoznika, ki je odgovoren za to zamudo.
- 33 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(1)(c) in člen 7(1) Uredbe št. 261/2004 v povezavi s členom 3(5) te uredbe razlagati tako, da lahko potnik, ki je – v okviru vmesnega leta za zvezo, ki ga sestavljata dva leta in ki je predmet enotne rezervacije, z odhodom z letališča na ozemlju države članice v namembno letališče, ki je v tretji državi, prek letališča druge tretje države – v končnem namembnem kraju utrpel zamudo treh ur ali več, ki je nastala pri drugem letu, ki ga je v okviru dogovora o letih pod skupno oznako opravil letalski prevoznik s sedežem v tretji državi, vloži odškodninsko tožbo na podlagi te uredbe proti letalskemu prevozniku Skupnosti, ki je opravil prvi let.

Stroški

- 34 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 5(1)(c) in člen 7(1) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 v povezavi s členom 3(5) Uredbe št. 261/2004 je treba razlagati tako, da lahko potnik, ki je – v okviru vmesnega leta za zvezo, ki ga sestavljata dva leta in ki je predmet enotne rezervacije, z odhodom z letališča na ozemlju države članice v namembno letališče, ki je v tretji državi, prek letališča druge tretje države – v končnem namembnem kraju utrpel zamudo treh ur ali več, ki je

nastala pri drugem letu, ki ga je v okviru dogovora o letih pod skupno oznako opravil letalski prevoznik s sedežem v tretji državi, vložil odškodninsko tožbo na podlagi te uredbe proti letalskemu prevozniku Skupnosti, ki je opravil prvi let.

Podpisi